

Jurišić, Marija. 2025.

Stavovi i mišljenja katoličkih vjeroučitelja u Republici Hrvatskoj o osposobljenosti za provedbu religijske dimenzije interkulturalnog obrazovanja

Zagreb: Kršćanska sadašnjost i Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 268 str.

Ružica Razum

Aktualna društveno-politička, kulturna i religijska situacija u Europi i Hrvatskoj zahtijevaju snažan angažman svih odgovornih aktera u brojnim područjima, a posebno u području odgoja i obrazovanja za promicanje suživota. Iako Hrvatska nije u potpunosti multikulturalna zemlja kao brojne druge europske zemlje, sve više poprima oznake multikulturalnog društva te se suočava s multikulturalnim izazovima na koje upućuju recentna događanja. Migracijski procesi, uvoz stranih radnika uzrokovan nedostatkom radne snage i demografijom, posljedice Domovinskog rata i brojni drugi izazovi traže odgovor na pitanje kako ostvariti suživot s drugima i drukčijima. Iako je odgovor na nastalo stanje višeslojan, jedno od rješenja obuhvaća prostor odgoja i obrazovanja.

Kod djece i mladih prepoznaje se nedostatak odgoja za prihvaćanje i poštovanje drugoga i drukčijega. Prepoznati su neželjeni obrasci ponašanja kao što su nasilje, nedostatak tolerancije, nesposobnost dijaloziranja, empatije, prepoznavanja dostojanstva svake osobe bez obzira na različitost. Škola je uz obitelj prvo mjesto odgoja tolerantnih, otvorenih, poštenih građana. Odgojno-obrazovne politike, kao i znanstvena zajednica, prepoznali su potrebu odgoja za interkulturalnost. Znanstveno-stručni doprinos u hrvatskom kontekstu donosi knjiga *Stavovi i mišljenja katoličkih vjeroučitelja u Republici Hrvatskoj o osposobljenosti za provedbu religijske dimenzije interkulturalnog obrazovanja* autorice Marije Jurišić objavljena 2025. godine u izdanju Kršćanske sadašnjosti i Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Knjiga ima 268 stranica, a nastala je kao rezultat istraživanja provedenog u okviru doktorskog studija, koji je autorica završila na Katoličkome bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Ovo djelo stavlja u središte upravo religijsku dimenziju interkulturalnog pristupa, koju Vijeće Europe prepoznaje kao ključ odgoja

za suživot. Djelo donosi relevantne izvore, nove rezultate, alate i metode za implementaciju religijske dimenzije interkulturalnog odgoja i obrazovanja u hrvatski odgojno-obrazovni sustav na razini službenih dokumenta, ali i na razini rada učitelja i nastavnika. Tema odgoja i osposobljenosti vjeroučitelja za provođenje religijske dimenzije interkulturalnog odgoja i obrazovanja smješta se u kontekst suvremenih društvenih promjena pod vidom multikulturalnosti. U toj su knjizi jasno prepoznati i argumentirano predstavljeni značenje i relevantnost religije i religijske dimenzije interkulturalnog odgoja i obrazovanja u službi međukulturalnog razumijevanja i društvene kohezije. Tema religijskog odgoja i obrazovanja u suvremenom pluralnom društvu, te s tim povezano pitanje osposobljenosti nastavnika za provođenje odgoja i obrazovanja primjerenih novim izazovima, iznimno je aktualna i važna, a dosada slabo ili gotovo nikako istražena, osobito u Hrvatskoj. Istraživanje predstavljeno u knjizi Marije Jurišić očituje svoju izvornost upravo u činjenici da dosadašnja istraživanja interkulturalne kompetencije nisu uzimala u obzir religijsku dimenziju.

Knjiga se, uz popis „Kratice“, „Predgovor“, „Uvod“ i „Zaključak“, sastoji od triju poglavlja. Prvi dio, koji nosi naslov „Interkulturalni odgoj i obrazovanje“ (31-98), stavlja naglasak na pitanje interkulturalnog odgoja i obrazovanja te osobito na njegovo značenje za hrvatski školski sustav i područje osposobljavanja hrvatskih učitelja i nastavnika. Ključni koncept ove knjige – religijska dimenzija interkulturalnog odgoja i obrazovanja – u tom je dijelu predstavljen na temelju analize dokumenata europskih institucija te osobito dokumenata Vijeća Europe. U drugom dijelu pod naslovom „Dokumenti Katoličke Crkve: odgoj za međureligijski i interkulturalni dijalog“ (99-156), s ciljem pokazivanja koherentnosti istraživačkog pitanja sa smjernicama prisutnima u dokumentima Crkve, istraženi su relevantni crkveni dokumenti te analizirani i predstavljeni rezultati s obzirom na govor o dijalogu, o stavu prema religijama i ophođenju s kulturnom raznolikosti. U trećemu dijelu pod naslovom „Kvantitativna analiza: metodologija, rezultati i rasprava“ (157-218) predstavljeni su i raspravljani rezultati istraživanja. Cilj istraživanja bio je ispitati stavove i mišljenja katoličkih vjeroučitelja o utjecaju inicijalnog obrazovanja na osposobljenost za ostvarivanje religijske dimenzije interkulturalnog obrazovanja u nastavi katoličkog vjeronauka. U dosadašnjim istraživanjima o interkulturalnoj kompetenciji učitelja u Republici Hrvatskoj nije obuhvaćena populacija vjeroučitelja ni njihovo inicijalno obrazovanje. Istraživački podaci dobiveni su istraživanjem *Interkulturalna kompetencija: sta-*

vovi, mišljenja i specifična ponašanja vjeroučitelja, koje je provedeno u sklopu znanstveno-istraživačkog projekta RELIGOBRAZ (2020. – 2024.). Sažeta interpretacija ključnih nalaza i mogućnost njihove primjene donosi se u zaključku djela (219-230), koji može biti od posebnog interesa sveučilišnim nastavnicima katoličkih bogoslovnih fakulteta pri osposobljavanju studenata kao i katoličkim vjeroučiteljima s ciljem usavršavanja i napredovanja u metodičko-didaktičkom radu pri obradi međureligijskog sadržaja, ali i poticaj za stjecanje novih znanja u području međureligijskog dijaloga. Na posljednjim stranicama autorica donosi detaljan uvid u popis korištene literature (231-250), a prilaže i anketni upitnik (251-264), kojim se koristila u istraživanju. Na taj način autorica daje jasan uvid u korištenu metodologiju koju je moguće replicirati i za ispitivanje stavova i mišljenja o osposobljenosti nastavnika drugih predmeta u osnovnim i srednjim školama jer europske politike upućuju na provođenje religijske dimenzije i u drugim društveno-humanističkim predmetima.

Knjigu su recenzirale prof. dr. sc. Blaženka s. Valentina Mandarić i prof. dr. sc. Jadranka Garmaz (265-268).

Možemo zaključiti da se vrijednost ove knjige očituje u izboru istraživačkog pitanja koje dosada nije istraženo u Hrvatskoj te u dobivenim i prezentiranim rezultatima s obzirom na osposobljenost katoličkih vjeroučitelja glede promicanja religijske dimenzije interkulturalnog odgoja i obrazovanja, koji mogu biti iznimno korisni za cjelovitije razumijevanje interkulturalnog odgoja i obrazovanja kao i za njegovo osmišljavanje i provođenje na različitim razinama.